

*Прохорова В.В., д.е.н., проф., Чобіток В.І., к.е.н., доц.
Українська інженерно-педагогічна академія, м. Харків*

ФІЛОСОФСЬКИЙ ПОГЛЯД ІДЕЇ ХОЛІЗМУ В УПРАВЛІННІ ПІДПРИЄМСТВАМИ

Анотація. У статті розкрито поняття холізму, холізм як категорія, холістичний підхід в управлінні підприємствами. У статті досліджені питання, пов'язані з філософським поглядом ідеї холізму в управлінні підприємствами.

Ключові слова: холізм; управління підприємством; холістичний підхід; основи холізму; філософський погляд ідеї холізму.

*Prokhorova V., д.э.н., проф., Чобиток В.И., к.э.н., доц.
Украинская инженерно-педагогическая академия, Харьков*

ФИЛОСОФСКИЙ ВЗГЛЯД ИДЕИ ХОЛИЗМА В УПРАВЛЕНИИ ПРЕДПРИЯТИЯМИ

Аннотация. В статье раскрыто понятие холизма, холизм как категория, холистический подход в управлении предприятиями. В статье исследованы вопросы, связанные с философским взглядом идеи холизма в управлении предприятиями.

Ключевые слова: холизм; управление предприятием; холистический подход; основы холизма; философский взгляд идеи холизма.

Prokhorova V., Chobitok V.

Ukrainian Engineering and Pedagogical Academy, Kharkiv

THE PHILOSOPHICAL VIEW OF THE IDEAS OF CHOLISM IN THE MANAGEMENT OF ENTERPRISES

Abstract. The article describes the concept of holism, holism as a category, holistic approach to enterprise management. The article explores issues related to the philosophical view of the idea of holism in enterprise management.

Keywords: holism; enterprise management; holistic approach; basics of holism; philosophical view of the idea of holism.

Постановка проблеми. Всесвіт являє собою єдину систему – цілісність, всі елементи якої взаємопов'язані і мають вплив один на одного. Тому, необхідно досконаліше ознайомитися з основами холізму, що формується в фундаментальних векторних напрямленнях емпіричних наук.

Слово «холон» перекладається з грецької мови як «цілісність», відповідно, холізм як вчення базується на безпосередній цілісній та гармонійності взаємозв'язку матеріального і духовного.

Людство впало і стало раціональним, спирається на свій досвід та стало духовно «сліпими». Творчість починається з постійного повторення вивченого, знання поділилося на галузі і втратило свій істинний сенс, ставши просто інформацією, а духовна природа творців всесвіту скотилася до примітивного процесу мислення. З цього моменту, світ перестав «йти» назустріч людству, тепер людству необхідно вивчати світ, боротися з ним, завойовувати його, замість того щоб точно знати і розуміти, що слід робити, реалізовуватися з усією геніальністю і отримувати справжнє задоволення від результату, і в кінці, завжди перемагати.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Питання, пов'язані з філософським поглядом ідеї холізму в управлінні підприємствами розглядалися у працях науковців, зокрема, Е. Брункінга, Н. Валінкевич, В. Диканя, О. Кузьміна, О. Ліпич, М. Луцик, А Штангрета та ін.

Аналіз цих робіт свідчить про те, що вимагають подальших досліджень питання пов'язані з філософським поглядом ідеї холізму в управлінні підприємствами.

Метою дослідження є формування філософського погляду ідеї холізму в управлінні підприємствами в сучасних умовах господарювання.

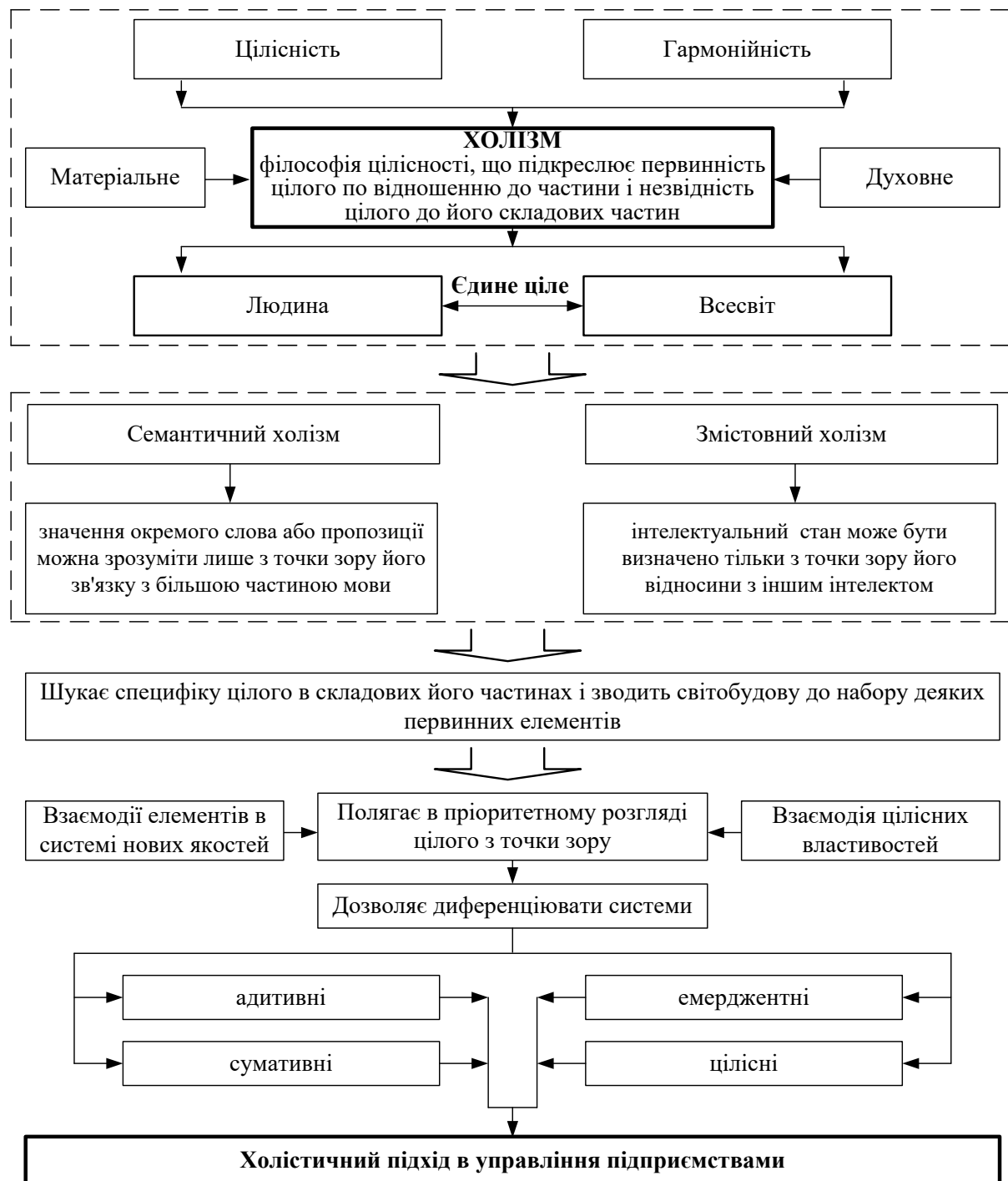

Рис. 1. Філософський погляд ідеї холізму в управлінні підприємствами

Результати дослідження. Теорія цілісності є основою для активного розвитку інволюції. Модель Єдності змушує людство усвідомити, що все в світі взаємопов'язане, а саме це необхідно для благополуччя та ефективного розвитку. В даний час існує ряд

напрямок в пізнавальній діяльності, в основі яких лежать окремі ідеї холізму, і на них будуються методи практичного знання. Зокрема, ідея про те, що властивості певної системи не можуть бути визначені або пояснені через складові частини, де редукціонізм може бути застосований до обмеженої частини об'єктів і предметів пізнання.

В західній філософії існують такі напрямки, як семантичний холізм і змістовний холізм (рис. 1). Семантичний холізм полягає в тому, що значення окремого слова або пропозиції можна зрозуміти лише з точки зору його зв'язку з більшою частиною мови. У філософії розуму (philosophy of mind) інтелектуальний стан може бути визначено тільки з точки зору його відносини з іншим інтелектом. Це часто розглядається як «змістовний холізм» або «холізм інтелекту».

У гносеології холізм спирається на принцип: пізнання цілого має передувати пізнання його частин.

В даний час холізм розробляється в загальній теорії систем. З холістичних уявлень виходить часто використовується поняття синергії. Практичним втіленням ідеї холізму виникло в понятті емерджентності, тобто виникнення в системі нової системної якості, несводимої до суми якостей елементів системи, що спирається на холістичний принцип.

Цілісність, або холістичність, характеризує процес еволюції в зростаючій мірі. Процес цей безперервний в тому сенсі, що старі цілісності, або структури, які не відкидаються, а стають початковими точками і елементами нових, більш досконалих систем.

Холізм як методологічний принцип протистоїть редукціонізму, що шукає специфіку цілого в складових його частинах і зводить світобудову до набору деяких первинних елементів.

Холістична позиція в управлінні підприємствами полягає в пріоритетному розгляді цілого з точки зору виникають при взаємодії елементів в системі нових якостей або цілісних властивостей, відсутніх у складових, що складають систему. Виділення і розгляд таких властивостей дозволяє диференціювати системи за характером взаємодії їх елементів на:

- адитивні або сумативні (в них ціле дорівнює сумі своїх частин – це різного роду сукупності);
- емерджентні або цілісні (системи з наявністю особливих якостей – це органічні, живі системи, психологічні, соціальні тощо).

Холістичний підхід в управлінні підприємствами важливий у пізнавальному відношенні, так як в будь-якій системі, навіть адитивної, має місце взаємодія між елементами, досить широко використовуються в різних системах знання. Абсолютизація цілісності може призводити до відриву вищого від нижчого як в структурному, так і в генетично-еволюційному відношенні.

Висновки. Отже, головним поняттям холізму є категорія «ціле», яка може прийти на зміну категоріям «матеріальне» і «ідеальне», «об'єктивне» і «суб'єктивне», традиційно визнаним в філософії як гранично широкі синтезувавши їх в своєму змісті. Ця світова субстанція лежить в основі еволюції світу, створюючи нові цілісності.

Список використаної літератури

1. Holism: A shopper's guide / Ed. J. Fodor, E. Lepore. – Oxf., 1992.
2. Економічна енциклопедія: у 3-х т. / гол. ред. Б. Д. Гаврилишин. – Київ; Тернопіль: Академія народ. господарства, 2002. – Т. 3. – 951 с.
3. Філософський енциклопедичний словник: довідкове видання / В. І. Шинкарук, Є. К. Бистрицький, М. О. Булатов та ін. – К.: Абрис, 2002. – 742 с.
4. Вікіпедія: вільна енциклопедія [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki>.